

OVERDENKING Lc 17 vs 11 t/m 19

Hij viel neer aan Jezus' voeten om hem te danken.

Dit is een uitbundig gebaar van dank uiten. Deze man dankt Jezus met alles wat hij is. Ik wil u en jou vragen even na te denken of er momenten zijn geweest in je leven dat je je ook zo intens dankbaar voelde voor iets dat je overkwam. En of er iets van dat gevoel van dankbaarheid van toen is gebleven, of het iets heeft veranderd. Of je er op de een of andere manier iets mee hebt gedaan in je leven. Of misschien had willen doen. Denk er maar even rustig over na.

Jezus hecht er enorm veel waarde aan dat die ene man, een Samaritaan nog wel, terugkomt om voor zijn genezing te danken. Eerlijk gezegd vond ik het altijd een beetje flauw dat hij zich zo beklaagde over de andere negen die niet terugkwamen. Zij deden toch alleen maar wat hij zelf gezegd had, ze gingen direkt naar de priester. Waarom ligt in dit verhaal zo sterk de nadruk op dat danken? Zelfs zozeer dat Jezus zegt tegen deze man: je geloof heeft je gered? Staat danken dan gelijk aan geloven?

De protestantse theoloog Miskotte vindt van wel. In zijn altijd nog lezenswaardige boekje *De weg van het gebed* stelt hij dat bidden niet begint met, wat wij vaak denken, vragen, maar dat het begint met danken. En dat ook geloven daarmee begint. Geloven is leven uit het besef dat dit leven, met alles wat het met zich meebrengt, ons gegeven wordt. Deze tien mensen waren van het leven afgesneden door hun ziekte, ze waren buiten het leven en de gemeenschap komen te staan en ze krijgen hier het leven weer terug. Dat is iets heel groots. Misschien hebt u net ook moeten denken aan een moment waarop u als het ware het leven weer terug kreeg, je weer verder kon na een moeilijke periode. Deze man beleeft dat zeer intens. Wat zo treft in de reactie van deze man is het spontane ervan. Wat hij doet hoeft hij helemaal niet te doen, het is hem door niemand opgedragen om dit te doen, maar het lijkt bijna alsof hij niet anders kan: *hij loofde God met luide stem*.

Dankbaarheid is de stof waarvan geloven is geweven, zegt Miskotte. Dus wat deze man doet is niet een aardig extra, een uiting van beleefdheid die ook achterwege had kunnen blijven, maar het raakt de kern. En dat heeft diepe consequenties. Een andere theoloog, Moyaert heet hij, een Vlaming, een katholiek, gaat op die consequenties in. Hij zegt dat als je het echt tot je door laat dringen hoezeer het leven een gave is, je ook gaat begrijpen dat niets in dit leven jouw eigen verdienste is en je helemaal niets hebt om op te eisen. Integendeel. Hij zegt het zo: *In zijn diepste wezen draagt de mens het stempel van een onophefbare schuld*.

Nou, dat klinkt nogal extreem. En schuld is niet bepaald een populair woord. Het is in het geloof heel zwaar beladen geraakt. Lange tijd heeft de kerk mensen neergedrukt door hen voortdurend het gevoel te geven schuldig en zondig te zijn. Maar als deze Moyaert dit woord gebruikt gaat het hem niet om een morele schuld, iets wat je verkeerd hebt gedaan en waar je je voor zou moeten schamen, maar om een andere manier van in de schuld staan. Hij doelt op iets dat is gegeven met het mens zijn zelf. Het gaat niet om een schuld die kan worden goedgeemaakt of voldaan. Want hoe zou je ooit het leven zelf terug kunnen betalen?

Als je denkt aan de mensen die je het meest dierbaar zijn, met wie je je het diepst verbonden voelt, dan komt er vaak een gevoel van diepe dankbaarheid bij je naar boven, dankbaarheid voor wat zij voor jou betekenen, voor wat ze jou geven, bewust of onbewust. Dat gevoel van dankbaarheid maakt wezenlijk deel uit van iedere relatie die echt iets betekent.

En dat geldt ook en allereerst voor onze relatie met God. Niemand van ons heeft zichzelf op de wereld gezet. We zijn allemaal geboren als kind van twee ouders die zelf ook weer geboren zijn uit twee mensen en zo maar door, het duizelt je als je daar goed over na gaat denken. Ons is met dit leven, hoe zwaar en ingewikkeld het bij tijden ook kan zijn, -en voor de één veel zwaarder en ingewikkelder dan voor de ander- iets gegeven dat eigenlijk niet te bevatten is. Een gave die zo groot is dat we die niet kunnen en ook helemaal niet moeten willen terugbetalen. De theoloog die ik noemde, Moyaert zegt: ondankbaar is niet alleen wie zich van deze schuld afwendt, ondankbaar is ook wie probeert die bestaansschuld te vereffenen. Wie denkt dat hij zelf zijn bestaansrecht zelf kan verdienen, door veel te presteren, of door heel veel goede dingen te doen, door grote offers te brengen, die is dus eigenlijk ondankbaar.

Zo iemand was Luther toen hij nog monnik was. Voortdurend was hij in de weer met biechten, met boete doen, met door goede dingen te doen te proberen bij God in de gunst te komen en hij werd helemaal wanhopig door de onmogelijkheid van deze opgave. Tot hem plotseling een licht opging en hij begreep dat het helemaal niet gaat om het opheffen van de schuld, maar om het aanvaarden ervan. Wij hebben het leven niet verdiend, we hebben het gekregen. Wij kunnen helemaal niets stellen tegenover die wonderlijke gave, we kunnen die alleen maar aannemen of dat weigeren. Het bevrijdde Luther in één klap van een hoop geworstel en verkramptheid toen dit kwartje was gevallen. Deze ontdekking is hij zijn leven lang uit blijven dragen: je leeft uit wat je gegeven is, uit genade. Het verhaal van vanmorgen was één van Luthers lievelingsverhalen omdat hij zichzelf herkende in die ene man die terugkomt en op de knieën valt. Deze vreemdeling beseft als enige van de tien wat voor groots hem is gegeven en geeft daar uiting aan. En op het moment dat hij dat doet wordt hem gezegd: *Je geloof heeft je gered.*

En daarna wordt hem nog iets gezegd: *Sta op en ga op weg.* Welke weg? Hoe doe je dat, leven vanuit dat besef? Als je de schuld van je leven toch op geen enkele manier kunt vereffenen, kun je dan maar doen wat je wilt, maakt het dan allemaal niet meer uit? Als je echt gaat beseffen wat je hebt ontvangen word je vrij om zelf te geven. Liefde doorgeven is het enige antwoord dat past bij de dankbaarheid. Goed willen zijn voor een ander, en dan niet als bijzondere prestatie die lof of dank verdient, maar als iets dat van binnenuit komt, het besef van mogen delen in en van een goedheid die veel groter is dan jijzelf. Als je gelooft weet je dat je gemeten aan die goedheid altijd in de schuld staat, ook bij elkaar. Paulus schrijft ergens: *Jullie enige schuld blijve de onderlinge liefde.* Blijven, zegt hij. Dat we elkaar liefde verschuldigd zijn is iets dat zo blijft, het is geen schuld die ooit op enig moment is afbetaald of afgehandeld, zodat je zou kunnen zeggen: Nu is het klaar, nu heb ik genoeg liefde bewezen. Zolang wij leven blijven wij elkaar liefde schuldig. Goddank!